

Malvines, la guerra de Thatcher

Fa vint anys, la junta militar argentina, presidida pel general Leopoldo Galtieri, incapaç de superar una greu crisi econòmica i aïllada internacionalment per les desaparicions, va ordenar la invasió de les Illes Malvines. L'anomenada Operació Rosari va sentenciar el desprestigiàt règim militar, obligat a lliurar el poder als civils en ser humiliat per la derrota en una guerra de 72 dies, en la qual van morir 655 argentins i 236 britànics.

Vint anys després, els argentins no estan per celebracions. Una nova crisi econòmica, tan greu com la del 1982, obliga a milions de persones a estar més atents a la cotització del dòlar i al preu dels productes bàsics que no pas a un aniversari que els recorda una tenebrosa etapa, de repressió i marasme econòmic. Al Regne Unit, les televisions –sobretot la pública BBC– han donat la veu als soldats, que se senten abandonats, i han reproduït les declaracions sempre controvertides de la gran protagonista del conflicte, la primera ministra britànica, la conservadora Margaret Thatcher.

La invasió va ser decidida per la junta militar el 26 de març del 1982, en un intent de desviar l'atenció del argentins, empobrits per la hiperinflació (el 600% el 1981) i que començaven a reclamar explicacions sobre els milers de desapareguts. Amb presses, una setmana després que s'aprovés l'Operació Rosari, el 2 d'abril, centenars de soldats argentins, molts d'ells de lleva, van desembarcar a les inhòspites terres de les Malvines. El contingent militar britànic, de poc més de cent efectius, es va rendir sense resistència. Acompanyats pel governador, Rex Hunt, els desconcertats soldats britànics es van traslladar a Montevideo.

Un dia després, els soldats argentins ocupaven les Illes de Geòrgies del Sud i Sandwich del Sud, a 1.500 km a l'est de les Malvines. El general Mario Menéndez es proclamava governador de l'arxipèlag mentre a Buenos Aires els sindicats encapçalaven les manifestacions de suport a l'ocupació. En les principals ciutats, les mateixes associacions que havien denunciat la repressió de la junta ara es dedicaven a recollir missatges de solidaritat pels soldats destacats a les

Illes Malvines, elevats a la categoria d'herois de la nació.

L'activitat també era frenètica a les principals capitals. A Nova York, el Consell de Seguretat aprovava la resolució 502, que demanava la retirada argentina del territori. A Londres, Margaret Thatcher es mostrava amb la seva coneguda fermesa. Des de Washington, el president, el republicà Ronald Reagan, veia que el conflicte comprometia les relacions amb dos aliats: la junta militar argentina i el Govern britànic. Reagan havia de triar entre uns militars, barroers però que havien fet una bona feina en liquidar l'esquerra, i el principal aliat a Europa, el Regne Unit.

Els dubtes de Reagan. Segons narra en les memòries John Nott, ministre de Defensa durant el conflicte, Reagan va trigar a decidir-se. "Malgrat l'amistat amb Thatcher, Reagan era un americà de la costa oest, que mirava més al sud del continent i el Pacífic." Nott assegura que el departament d'Estat "estava dominat pels *latinos*, que temien comprometre la política sud-americana de Reagan". En canvi, l'exministre es desviu en elogis pel president francès, el socialista François Mitterrand, que va ser "el principal aliat" a facilitar-li informació sobre els míssils Exocet, la principal arma dels argentins. Els Exocet, venuts per França, van deixar fora de combat dos vaixells britànics.

Després d'intentar en va de convèncer la junta, Reagan va decretar, el 30 d'abril, sancions econòmiques contra l'Argentina, una mesura que ja havia pres la Comunitat Econòmica Europea (CEE). L'ambaixador Vernon Walters explicava, consternat, com els militars estaven convençuts que Thatcher no entraria en

guerra. "General Galtieri, aquesta dona lluitarà", li va dir Walters.

I, efectivament, va lluitar. Quan el general argentí Haig donava per acabada la seva missió, la Navy ja era a l'Atlàntic. Una setmana abans, els argentins havien comprovat la feblesa d'un exèrcit preparat per la repressió però no per un enfrontament, i menys encara amb un enemic que tenia unes forces armades ben entrenades i dotades amb la tecnologia més avançada. Amb un grapat de soldats, els britànics havien reconquerit les Illes de Geòrgies i havien obligat el comandant Alfredo Astiz, destacat torturador de monges, a signar la rendició.

A partir de l'1 de maig, els combats navals i aeris es van estendre per l'arxipèlag, mentre el president de Perú, Fernando Belaúnde Terry, i el secretari general de les Nacions Unides, Javier Pérez de Cuéllar, s'esforçaven a preparar plans de pau, que eren rebutjats tant per Buenos Aires com per Londres.

Malgrat l'audàcia dels aviadors argentins, que van causar danys força importants amb els vells Shylhawks, els britànics van anar ocupant posicions estratègiques a les Malvines gràcies, en part, a la superioritat aèria dels Harrier i de les seves forces navals. El 28 de maig, després d'una intensa batalla en la qual van morir 200 argentins, la Union Jack va onejar a Darwin. Tres dies després, el 31, va caure Port Stanley, la capital de l'arxipèlag. I finalment, el 14 de juny, els britànics van ocupar la darrera posició dels argentins a Port Stanley, un fet que significava la fi de la guerra. Abatut per la derrota, el comandant Mario Menéndez va signar la rendició incondicional, mentre els 9.800 soldats argentins que havien sobreviscut a l'aventura militar desfilaven davant dels oficials de sa majestat per lliurar unes armes que en molts casos no servien ni per caçar.

Les estadístiques diuen que la guerra va causar la mort de 236 britànics i de 655 argentins i que va costar 2.000 milions de dòlars. Centenars de joves, sobretot argentins, van patir traumatismes o cremades que els van deixar inútils per la vida laboral o els van hipotecar el futur. Avui encara es pot veure pels carrers de Buenos Aires alguns dels excombatents de les Malvines fent de captaires.

L'enfrontament va precipitar el retorn a les casernes dels militars argentins i va facilitar un nou triomf electoral de Margaret Thatcher.

La junta militar, malparada per una aventura que va confirmar les carències de l'exèrcit, va accelerar el retorn a les casernes, deixant un llegat tenebrós dels sis anys de dictadura: milers de desapareguts, el teixit industrial destruït, els béns de l'estat saquejats, l'economia en recessió i l'amor propi dels argentins pels peus després de perdre la guerra. Al Regne Unit, la primera ministra Thatcher va recuperar la popularitat que la política econòmica neoliberal i de confrontació amb els sindicats li havia fet perdre. En les eleccions legislatives va derrotar de nou els laboristes, que abans del conflicte eren favorits en totes les enquestes.

Antoni Castel

A la venda el 2 d'abril

25
anys

L'abril de 1977 apareixia el primer número de L'AVENÇ. Per celebrar l'efemèride, diversos autors repassen l'evolució cultural del país en aquests vint-i-cinc anys en àmbits com la història, l'economia, l'ensenyament, el teatre, el cinema, la música, les biblioteques, el pensament, la llengua, l'art i la literatura. A més, fem una enquesta al primer consell assessor de la revista sobre l'evolució de la historiografia catalana.

EN PREPARACIÓ

Tàrraco (Maig 269)

Amb les col·laboracions de David Albet, Lluís Anglada, Francesc Artal, Miquel Barceló, Josep Fontana, Enric Gallén, Ramon Grau, Josep M. Lloró, Víctor Martínez-Gil, Jesús Millan, Gustau Muñoz, Josep M. Muñoz, Glòria Picazo, Àngel Quintana, Eduard Riu-Barrera, Lídia Tuà i Amadeu Viana

L'Avenc - venda en llibreries i per subscripció - Consell de Cent, 278, 1r 2a
08007 Barcelona - 93 488 34 82 - avenc@retemail.es - <http://www.lavenc.com>